

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGI HÍRLEVÉL 180.

2010. ÁPRILIS 30., PÉNTEK

Napirend

Nem lép hatályba az új Polgári törvénykönyv

Sajótükör

További információk:

Sereg András sajtófőnök

Tel.: +36202625415

E-mail: serega@enternet.hu

NAPIREND

Az Alkotmánybíróság 2010. május 3-4-i teljes ülésének napirendje

Az Alkotmánybíróság (Ab) hétfői teljes ülésén foglalkozik a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény 138/A. §-ának alkotmányosságával.

Megkérdőjelezték az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 55. §-ának és 56. §-ának alkotmányosságát.

Megvizsgálják a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló 2006. évi CXXVII. törvény 15-24. §-ainak, illetve a törvény 3-4. sz. mellékletének valamennyi, a megyei önkormányzatok finanszírozására vonatkozó rendelkezésének alkotmányosságát.

Szó lesz a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 240. §-ának alkotmányosságáról.

Napirendre kerül a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 47/A. § (1) bekezdésének alkotmányosságával kapcsolatos határozattervezet.

Harmadszor foglalkoznak az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 109. § (3) bekezdés második mondatának, valamint (4) bekezdésének alkotmányossági vizsgálatával. A vagyonosodási vizsgálatok szabályozását az állampolgári jogok országgyűlési biztosa támadta meg.

Megtárgyalják a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 16. § (1) bekezdés i) pontjának alkotmányosságát.

Megvitatják a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 191. § (2) bekezdés második mondata „az ügyész, illetve” szövegrészének alkotmányosságát.

Megtámadták az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló lisszaboni szerződés kihirdetéséről szóló 2007. évi CLXVIII. egészének alkotmányosságát.

Megkérdőjelezték a fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzatok közötti forrásmegosztásról szóló 2006. évi CXXXIII. törvény alkotmányosságát.

Kedden tárgyalják azt a kifogást, amelyet az Országos Választási Bizottság 462/2009. (XI. 30.) OVB határozata ellen nyújtottak be. Az OVB megtagadta a dr. F. J. és dr. G.

K. magánszemélyek által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírás-gyűjtő ívének hitelesítését. Az íven szereplő kérdés: „Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés alkossa törvényt arról, hogy az Országos Választási Bizottság, a területi választási bizottság, az országgyűlési egyéni választókerületi választási bizottság, a helyi választási bizottság és a szavazatszámoló bizottság nem választott tagjait a bizottság ülésén – szavazati jog helyett – tanácskozási jog illesse meg?”

Kifogással éltek az Országos Választási Bizottság 486/2009. (XI. 30.) OVB határozata ellen. Az OVB megtagadta a T. E. magánszemély által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését. Az íven szereplő kérdés: „Akarja-e Ön, hogy Magyarországon jelen népszavazást követő év január 1-jétől a forint alapú, ingatlan vásárlási célú hitelek (ideértve az ingatlanra kötött jelzáloghi-teleket is) előtörlesztési díjának mértékét a hitelező ne változtathassa meg egyolda-lúan a hitelszerződés aláírását követően?”

Mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség vizsgálata tárgyában készült azt a határozattervezet, amely azt vizsgálja, hogy az Országgyűlés a büntetőeljárásról szó-ló 1998. évi XIX. törvényben, a bíró kizárása kapcsán nem szabályozta megfelelően az eljárás azon alanyait megillető jogorvoslati jogosultságot, akiket az eljárását lezáró érdemi döntéssel szemben nem illet meg rendes perorvoslat.

Napirenden lesz a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 494. § (5) bekezdé-sének és 509. § (2) bekezdésének alkotmányossági vizsgálata.

Határozattervezet készült a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 90. § (1) bekezdés a) pontjának az „ide nem értve a gépjárművet” szövegrésze alkot-mányellenességének vizsgálata tárgyában.

**A napirend megtalálható az Ab honlapján
(www.mkab.hu/index.php?id=napirend)**

NEM LÉP HATÁLYBA AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV

Az Alkotmánybíróság (Ab) április 26-án elfogadott határozatában alkotmányellenessé nyilvánította az új Polgári törvénykönyv (új Ptk.) hatálybaléptetéséről szóló törvény (Ptké.) egyes rendelkezéseit.

Az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványok mindegyike a felkészülési idő hiányára, a jogbiztonság sérelmére hivatkozással kérte a Ptké. vizsgálatát. Emiatt az Ab eljárása nem terjedt ki az új Ptk. első két könyvének tartalmi megvizsgálására.

Az új Ptk. első két könyve a Ptké. szerint május 1-jén lépett volna hatályba. Az Első Könyv nagyrészt alapelveket tartalmaz. A Második Könyv azonban – amely három részből áll – gyökeresen átalakítja a nagykorú személy cselekvőképességét érintő rendelkezéseket; a belátási képesség megváltozása esetére alapvetően módosulnak a döntéshozatalra, továbbá a jognyilatkozat tételére vonatkozó szabályok. Az új Ptk. nagymértékű módosítást eredményez a személyiségi jogok hazai rendszerében is. Az új Ptk. további, Harmadik, Negyedik, Ötödik, Hatodik és Hetedik Könyvei – a Ptké. szerint – 2011. január 1-jén léptek volna hatályba.

Az Ab az új Ptk. első két könyvének két lépcsőben történő hatálybaléptetését a jogbiztonság sérelme miatt alkotmányellenesnek minősítette. A kétlépcsős hatálybaléptetés ugyanis jogszabályok tömegének módosítását indokolta, és ez a hatályos, bizonyos rendelkezéseiben szintén módosított régi Ptk., valamint az új Ptk. első két könyvének az együttes alkalmazását követelte volna meg. Figyelemmel az új Ptk. további öt könyvének 2011. január 1-jei hatályba lépésére is, a jogkereső laikusoknak és a jogalkalmazóknak így néhány hónapon belül kétszer is igen terjedelmes jogszabály-változásra kellett volna felkészülniük.

Az Alkotmánybíróság határozata szerint az új Ptk. mint alapvető magánjogi kódex első két könyvének az alkalmazására való felkészüléshez a törvényhozó által biztosított hatvannapos időtartam kirívóan rövid. Kódex esetében – vagy más, a törvénykönyvekhez hasonló, átfogó változást tartalmazó törvénycsomagnál – általában több időt igényel mind a jogalkalmazó hatóságok, mind a jogi szabályozással érintett természetes és jogi személyek számára a jogszabály áttanulmányozása, a jogalkalmazásra és az önkéntes jogkövetésre való felkészülés. Az Ab megállapította, hogy a felkészülési idő a jogalanyok számára akkor nyílik meg, amikor az új szabályok nyilvánosan hozzáférhetővé válnak, és mindenki számára egyértelmű azok hatályba lépésének időpontja is. Amíg a jogalanyok nem ismerik kellőképpen az új szabályokat, fennáll a veszélye, hogy utóbb esetleg jogellenesnek minősülő döntéseket hozhatnak.

Az Ab döntése következtében a Ptké. és az új Ptk. Első és Második Könyve nem lép hatályba május 1-jén.

A határozathoz **Kiss László** alkotmánybíró párhuzamos indokolást, **Bragyova András** alkotmánybíró különvéleményt csatolt.

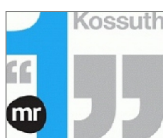
A határozat teljes szövege megtalálható az Ab honlapján
http://www.mkab.hu/index.php?id=436_b_2010__ab_hatarozat

SAJTÓTÜKÖR

Nem lép hatályba az új polgári törvénykönyv (Ptk.), mert az Alkotmánybíróság (Ab) április 26-i határozatában alkotmányellenessé nyilvánította a kódex hatálybaléptetéséről szóló jogszabály (Ptké.) egyes rendelkezéseit – tájékoztatta az MTI-t a testület közleményben. Az Ab az új Ptk. két lépésben – ez év május 1-jén, illetve jövő év január 1-jén – történő hatálybaléptetését a jogalkalmazók és jogkeresők számára nyitva álló „kirívóan rövid” felkészülési idő, valamint a jogbiztonság ebből fakadó sérelme miatt minősítette alkotmányellenesnek. A kétlépcsős hatálybaléptetés jogszabályok tömegének módosítását indokolta, és ez a hatályos, bizonyos rendelkezéseiben szintén módosított régi Ptk., valamint az új Ptk. első két könyvének az együttes alkalmazását követelte volna meg. Figyelemmel az új Ptk. további öt könyvének 2011. január 1-jei hatályba lépésére is, a jogkereső laikusoknak és a jogalkalmazóknak így néhány hónapon belül kétszer is igen terjedelmes jogszabály-változásra kellett volna felkészülniük. Maga a Ptké. 211 paragrafust, mintegy 750 rendelkezést tartalmaz, és összesen több mint ezer jogszabályhelyet módosít. Az Ab eljárása nem terjedt ki az új Ptk. első két könyvének tartalmi vizsgálatára, ugyanakkor megállapítja azt, hogy a második könyv „gyökéresen” átalakítja a cselekvőképességgel kapcsolatos szabályokat, eljárásokat, valamint új Ptk. „nagyértékű” módosítást eredményez a személyiségi jogok hazai rendszerében is. Az Ab megállapította, hogy „most először szembesül azzal az alkotmányjogi problémával, hogy adott jogágot, jogterületet átfogóan, reformszerűen szabályozó törvénykönyv (kódex) tekintetében (...) a felkészülési idő hiánya és emiatt a jogbiztonság súlyos veszélyeztetése milyen szempontok szerint állapítható meg. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a felkészülési idő kérdése hasonló törvénykönyvvel kapcsolatban még nem merült fel.” Az Ab szerint nyilvánvaló, hogy más a „kellő felkészülési idő” megítélése a tartósság igényével megalkotott, általános, alapvető életviszonyokat érintő, a reformálás igényével fellépő, az egész jogrendszerre hatást gyakorló törvénykönyv hatálybalépésénél, mint az „átlagos” törvényeknél. Az Ab arra hívta fel a figyelmet, hogy kódex – vagy más, a törvénykönyvekhez hasonló, átfogó változást tartalmazó törvénycsomag – esetén több időt igényel mind a jogalkalmazó hatóságok, mind a jogi szabályozással érintett természetes és jogi személyek számára a jogszabály áttanulmányozása, a jogalkalmazásra és az önkéntes jogkövetésre való felkészülés. A testület hivatkozott egy korábbi határozatára, mely szerint megsemmisíti az olyan, új rendszer bevezetésére irányuló jogszabályokat, amelyek az új rendszerre való átállást, illetve annak tényleges megismerését és megértését – akár az időtényező, akár más egyéb szempont miatt – nem biztosítják megfelelően. A testület határozata kitér arra is, hogy az „alapvető magánjogi kódex első két könyvének az alkalmazására való felkészüléshez a törvényhozó által biztosított hatvannapos időtartam kirívóan rövid”. Az Ab kiemelte, hogy az új Ptk. hatályba lépő első két könyve jogalanyok széles körének alapvető, mindennapi viszonyait szabályozó jogszabály. Ezen új szabályokra való felkészüléshez – a jogszabály egésze, valamint a részletszabályok nem csak teljes körű megismerésére, hanem azok megértésére és alkalmazásuk elsajátítására is – biztosított hatvan napos időtartam olyan kirívóan

rövid, hogy az a jogbiztonságot súlyosan veszélyezteti. Az érintett jogalanyok széles köréhez képest másodlagos szempont, de ezt az álláspontot erősíti az, hogy a jogász szakma egyes képviselői már a hatálybalépés időpontjának megismerésekor sem tartották elégnek a 2010. május 1-jéig terjedő időtartamot még ahhoz sem, hogy a jogi végzettséggel, szaktudással rendelkező jogalkalmazók megfelelően felkészülhessenek. Ezt tartalmazza többek között a Legfelsőbb Bíróság 2009. november 27-i álláspontja az új Ptk. hatálybalépéséről. Az új Ptk. további, harmadik, negyedik, ötödik, hatodik és hetedik könyvei - a Ptk.-t hatályba léptető törvény szerint - 2011. január 1-jén léptek volna életbe, de a testület hétfői döntése értelmében ez is alkotmányellenes lenne, ezért e vonatkozásban is megsemmisítette a hatályba léptető rendelkezéseket. Az Ab határozata szerint „szoros tárgyi összefüggés okán” akkor semmisít meg indítvánnyal egyébként szövegszerűen nem támadott rendelkezéseket, ha azok a megsemmisítés folytán alkalmazhatatlanokká válnak. Amennyiben pedig az új Ptk. első két könyve nem lép hatályba 2010. május 1-jén, a Ptk. kapcsolódó szabályainak e naptól való alkalmazása nyilvánvalóan ellentétes lenne a jogbiztonság követelményével. Emiatt az Alkotmánybíróság az egész lépcsőzetes hatályba léptetésre vonatkozó szabályozást megsemmisítette. A határozathoz **Kiss László** alkotmánybíró párhuzamos indokolást, **Bragyova András** alkotmánybíró különvéleményt csatolt. A parlament által február 15-én megszavazott Ptké-t március elején támadta meg az Ab előtt **Répássy Róbert** fideszes országgyűlési képviselő, aki elsősorban a rövid felkészülési időre, és ezzel összefüggésben a jogbiztonság sérelmére hivatkozva állította, hogy alkotmányellenes a kódex hatályba léptetéséről szóló jogszabály. Ennek az indítványnak az elutasítását kérte április elején az Értelmi Fogyatékosokkal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége (ÉFOÉSZ), kilenc másik szervezettel együtt. Akkor Répássy Róbert kérte azt is, hogy az Ab lehetőség szerint még május 1-je, vagyis a Ptk. első két fejezetének tervezett hatályba lépése előtt bírálja el beadványát. Az Ab négyszer tárgyalta a Ptké-ről, és a testület gyakorlatában szokatlanul rövid idő, alig másfél hónap elteltével meg is hozta döntését.

Alkotmányellenesek az új Polgári törvénykönyv hatálybaléptetéséről szóló jogszabály egyes rendelkezései - döntött az Alkotmánybíróság. A határozat alapján a kódex első két könyve nem válhat érvényessé az eredetileg tervezett májusi időpontban. A testület szerint a további könyvek jövő év elejére tervezett bevezetése is az alaptörvénybe ütközne. Se most, május elsején, sem jövő év január elsején nem lép életbe az új polgári törvénykönyv, miután az Alkotmánybíróság alkotmányellenessé nyilvánította a hatályba léptetéséről szóló jogszabály egyes rendelkezéseit. Az új Polgári törvénykönyv életbe léptetéséről külön törvény született - ennek a törvénynek egyes rendelkezéseit találta alkotmányellenesnek az Alkotmánybíróság. **Sereg András** sajtófőnök alapvetően két fő szemponttal indokolta a döntést: a jogalkotó egyrészt nem biztosított kellő időt a felkészülésre, illetve jogbizonytalanságot eredményezett, hogy a Polgári törvénykönyvet két lépcsőben, május elsejével és jövő év január elsejével kívánták hatályba léptetni. Vagyis az Alkotmánybíróság nem vizsgálta tartalmában az új Polgári törvénykönyv első két könyvét, amely májustól lépett volna életbe: tehát nem mondott véleményt például a cselekvőképességet érintő rendelkezésekről, a személyiségi jogok tervezett módosításáról. Az Alkotmánybíróság arra a keszkekuszásra utalt, amely a kétlépcsős életbe léptetés miatt alakult volna ki. Az új Polgári törvénykönyvet alkal-

mazó szakembereknek, tanároknak például háromszor kellett volna felkészülniük: május elsejéig, majd az év hátralévő hónapjaiban, amikor együtt élt volna a régi és az új Polgári törvénykönyv, valamint januártól – ekkortól lépett volna életbe további öt könyv. Az Alkotmánybíróság mostani döntésével sem májustól, sem januártól nem változik semmi. Az államfő korábban nem írta alá, és megfontolásra visszaküldte a parlamentnek a Polgári törvénykönyv módosítását. Ám a koalíciós többség kisebb változtatásokkal ismét elfogadta azt. Végül civilszervezetek fordultak az Alkotmánybírósághoz, de a Legfelsőbb Bíróság is kritizált: mondván, rövid az idő a felkészülésre. Az igazságügyi tárca korábban alkotmányosnak találta a változtatást. Most is kerestük a minisztériumot, de még nem kaptunk választ.

Répássy Róbert üdvözli az Alkotmánybíróság (Ab) hétfői döntését. A Fidesz frakcióigazgatója szerint 2010-ben még biztosan nem fog hatályba lépni egy új polgári törvénykönyv. Répássy Róbert emlékeztetett arra: személy szerint ő is beadványt nyújtott be az Alkotmánybíróságnak, amely a felkészülési idő hiányára hivatkozva a hatályba léptető rendelkezések megsemmisítését kérte. Hozzátette: a Fidesz sem fordult volna az Alkotmánybírósághoz, ha a Legfelsőbb Bíróság elnöke és a jogász szakma nem tiltakozott volna az indokolatlanul rövid hatályba lépés miatt. Az Ab ezzel a lépésével megakadályozta egy jogbizonytalanságot okozó, alkotmányellenes helyzetet teremtő törvénynek a hatályba lépését – emelte ki. Véleménye szerint ez egy „presztízstörvény” volt a jelenlegi kormány részéről. A törvény hatályba lépését csak az az egy politikai szempont indokolta, hogy még az új parlament megalakulás előtt kész helyzet elé állítsák a leendő kormánypárti képviselőket – tette hozzá. Emlékeztetett arra: a Fidesz nem értett egyet a 2009-ben elfogadott polgári törvénykönyvvel sem, ezért a leendő kormány arra készül, hogy azt felül fogja vizsgálni. Mint mondta, az új Országgyűlés átfogó felülvizsgálat után, egy hosszabb, legalább egy éves felkészülési idővel fogadná el az új polgári törvénykönyvet. Kifejtette: ebben az évben még biztosan nem fog hatályba lépni egy új polgári törvénykönyv. Répássy Róbert azt mondta: várhatóan a **Vékás Lajos** akadémikus által vezetett, úgynevezett szerkesztőbizottság folytathatja azt az előkészítő munkát, mely elmondása szerint 2007-ben szakadt meg, és amely egy új Ptk. kidolgozására állt fel.

A kormány tudomásul veszi az Alkotmánybíróságnak (Ab) az új polgári törvénykönyv hatálybalépését megakadályozó döntését, de véleménye szerint ezzel a nyilvánosság és a fogyasztókkal élők veszítettek – közölte a kormány szóvivői iroda az MTI-vel április 26-án. A kormány szóvivői iroda közleménye szerint a kormány hiányosnak tartja az Ab jogi érvelését, ahogy arra **Bragyova András** alkotmánybíró különvéleménye világosan rámutatott. A most megsemmisített hatálybalépési időtartam az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatának megfelelt, illetve éppen megegyezett azzal a hatálybalépési idővel, amelyet a Fidesz-kormány a cselekvőképességet érintő, hasonló terjedelmű 2001-es törvénymódosításhoz meghatározott. A kormány sajnálatosnak tartja, hogy a testület a fogyasztókkal élők tízezreinek véleményével szemben döntésével megakadályozta egy jogkiterjesztő törvény hatálybalépését. Az új polgári törvénykönyv szerint a fogyasztókkal élők, ha nem is önállóan, de segítséggel maguk intézhették volna ügyeiket. A jelenleg hatályos Ptk. szerint ugyanis ha a bíróság cselekvőképtelenné nyilvánít valakit, akkor minden

ügyét a kijelölt gondnok intézi, anélkül, hogy a bíróság részletesen, ügycsoportonként megvizsgálná, képes-e önállóan vagy a gondok segítségével döntést hozni. A módosítást ráadásul támogatták az érintettek is, hiszen hatálybalépéséért április 9-én kilenc fogyatékosügyi és más jogvédő civil szervezet demonstrált az Alkotmánybíróság épülete előtt – ismerteti a közlemény. Ugyancsak sajnálatos – írták –, hogy döntésével az Ab a közhatalmat gyakorlók bírálhatóságát, a tényfeltáró újságírás működését megkönnyítő törvénymódosítás hatálybalépését is megakadályozta. A kormány által javasolt új szabályozás a nyilvánosság ellenőrző szerepét erősítette volna úgy, hogy a közhatalmat gyakorló jó hírnevét csak annyiban védte volna a törvény, ha valaki szándékosan, vagy a szakma szabályait megsértve járt volna el.

Jogos az Alkotmánybíróság azon lépése, hogy nem engedélyezte az új Ptk. hatályba lépését – mondta **Bárándy Péter**. A volt igazságügy-miniszter a Klubrádió Reggeli Gyors című műsorában elmondta: sem a megismerésre kijelölt rövid idő nem alkotmányos, másrészt a részenkénti hatálybalépés is alkotmányos probléma. Az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek nyilvánította az új Ptk. hatálybalépéséről szóló törvény egyes rendelkezéseit, így az nem lép hatályba május elsejétől. Bárándy Péter elmondta: két dolgot vizsgált az alkotmánybíróság: egyrészt, hogy a hatálybaléptető törvény egyáltalán biztosított-e elég időt a hatályba léptetéshez, (megismerhető-e a megadott idő alatt a törvény – az állampolgárok számára is), és a részenkénti hatályba lépés alkotmányos-e. Mind a kettőre nem volt a válasz. Ha hatályba lépett volna a Ptk. első fele, akkor a személyre vonatkozó rendelkezések: például hagyatéki ügyekben, egyszerre lettek volna egymásnak ellentmondó törvények. Ez nagy hiba. Olyan átfogó törvényeknek, mint a Ptk., (amely természetes és gazdasági személyek életére jelentősen kihat), annak megismerésére és ahhoz való alkalmazkodásra minimum 6 hónap, de akár több évre is szükség van, mert különben veszélyeket rejt, ezért ez megkövetelt – hangsúlyozta Bárándy Péter. A Ptk. egyik része most májusban, a másik fele pedig 2011. január elsejétől lépett volna életbe. Azt, hogy hogyan tovább, nem tudni. Az Alkotmánybíróság nem hozhat új rendelkezéseket, csak megsemmisíthet már meglévőket, a jogalkotó feladata gondoskodni a továbbiakról. De ez nem alkotmányossági, hanem politikai kérdés – hangsúlyozta Bárándy Péter. Mivel a Fidesz bejelentette, hogy az új Ptk.-t hatályon kívül fogja helyezni. Ha életbe lépett volna az új törvény-csomag, ám a Fidesz azt egy hónap után visszavonja, akkor borzasztó helyzet jöhetett volna létre – tette hozzá a volt igazságügy-miniszter.